

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/10515,Realizacja-przez-IPN-ustawy-z-dnia-23-stycznia-2009-r-o-zmianie-ustawy-o-zaopatr.html>
18.05.2024, 20:30

Strona znajduje się w archiwum.

Realizacja przez IPN ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym

Realizacja przez Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu postanowień ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2009 r. Nr 24, poz. 145)

Informacje statystyczne:

Do dnia 7 grudnia 2009 r. do Instytutu Pamięci Narodowej wpłynęło łącznie **61** wniosków z właściwych organów emerytalnych, obejmujących zapytania dotyczące **194.424** świadczeniobiorców, w tym z Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wpłynęły **42** wnioski, obejmujących zapytania dotyczące **174.511** osób a z Biura Emerytalnego Służby Więziennej wpłynęło **19** wniosków, obejmujących zapytania dotyczące **19.913** świadczeniobiorców.

Instytut Pamięci Narodowej udzielił odpowiedzi w stosunku do **194.253** osób, w tym:

- wystawiono **41.689** „Informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa”,

- w stosunku do **31.693** osób poinformowano organy emerytalne, że w wyniku kwerendy przeprowadzonej w zgromadzonym i dostępnym zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej ustalono, iż dokumenty osobowe zgromadzone w zasobie IPN nie potwierdzają

ich służby w organach bezpieczeństwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. „o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów” (Dz. U. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.),

- w stosunku do **120.871** osób nie odnaleziono dokumentów osobowych w zgromadzonym i dostępnym zasobie archiwalnym IPN,

- w stosunku do **171** osób trwa kwerenda archiwalna w zasobie archiwalnym IPN, która zostanie zakończona w ciągu najbliższych kilku dni.

Sposób realizacji ustawy:

I. W celu sprawnej i szybkiej realizacji przepisów tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” w Instytucie Pamięci Narodowej powołano specjalny Zespół zadaniowy. W skład zespołu weszli analitycy z pionu archiwalnego i lustracyjnego IPN. Dodatkowo stworzono aplikację bazodanową wspierającą proces prowadzenia kwerend archiwalnych oraz opracowywania „Informacji o przebiegu służby” w organach bezpieczeństwa państwa. Aplikacja funkcjonuje w sieci wewnętrznej IPN na terenie całego kraju. Dzięki temu wyznaczeni pracownicy w oddziałach Instytutu mogli bezzwłocznie opracowywać Informacje.

II. Pierwszym etapem realizacji wniosku obejmującego zwykle od kilkuset do kilku tys. nazwisk było przeprowadzenie starannych sprawdzeń w odpowiednich pomocach ewidencyjnych. W pierwszej kolejności korzystano z elektronicznego inwentarza teczek akt personalnych obejmującego ponad 500 tys. nazwisk osób, którychteczki osobowe znajdują się w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej. Sprawdzeń danych osobowych z wniosków składanych przez organy emerytalne dokonywano również w katalogu funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa publikowanym w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej. Korzystano także z centralnej kartoteki ewidencyjnej byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa obejmującej ok. 350 metrów bieżących kart.

III. W oparciu o szczegółową analizę odnalezionych dokumentów, biorąc pod uwagę stan prawny oraz dotychczasowe ustalenia historyczne analitycy ustalali okresy służby funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa. Odnalezione w aktach informacje wprowadzano do bazy danych z powołaniem podstawy źródłowej (tzn. sygnatury akt osobowych lub informacji o karcie ewidencyjnej). W bazie wpisywano też dodatkowe, wymagane ustawą informacje dotyczące „współpracy” funkcjonariusza z opozycją, bez wiedzy i zgody przełożonych.

IV. Po wprowadzeniu do bazy danych informacji dotyczących wszystkich osób figurujących we wniosku drukowano „Informacje o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa”, które były następnie podpisywane przez opracowujących je analityków.

Kryteria oceny dokumentów:

I. Pracownicy IPN ustalali okresy służby w oparciu o wykaz organów bezpieczeństwa państwa będący uszczegółowionym i uzupełnionym zestawieniem tych jednostek wymienionych w ustawie z dnia 18 października 2006 r. „o ujawnianiu dokumentów organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów” (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.).

II. Analitycy opracowujący „Informacje o przebiegu służby” ustalali okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa biorąc pod uwagę obowiązujący stan faktyczny i prawny. Oznacza to, że korzystano z dokumentacji osobowej, której stan zachowania jest różnorodny. Wiele akt jest niekompletnych, zawierających błędne bądź niepełne dane. W jednostkowych przypadkach na podstawie analizy zachowanej dokumentacji możliwe było ustalenie faktu służby w komunistycznej „bezpiece” ale nie było można było podać pełnych okresów służby.

III. Przystępując do analizy dokumentów osobowych w pierwszej kolejności zwracano uwagę, czy akta zostały zarchiwizowane i opracowane w archiwum pionu „C” resortu spraw wewnętrznych jako akta osobowe: funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej, pracownika cywilnego (kontraktowego), żołnierza zawodowego resortu spraw wewnętrznych. Akta oznaczone rzymską „piątką” (V) zgodnie z obowiązującymi w MSW przepisami oznaczały akta funkcjonariusza SB.

IV. Udzielenie jednoznacznej odpowiedzi, czy dana osoba pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. „o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów” (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.) możliwe było dopiero po gruntownej kwerendzie przeprowadzonej indywidualnie w aktach personalnych funkcjonariusza. Rozstrzygające w każdej ze spraw było to, czy dana osoba pełniąca służbę w resorcie spraw wewnętrznych znajdowała się na etacie Służby Bezpieczeństwa.

V. W przypadkach wątpliwych, gdy nie można było jednoznacznie ocenić czy dana osoba była funkcjonariuszem organów bezpieczeństwa państwa zawsze rozstrzygano na korzyść funkcjonariusza.

VI. Podczas analizy dokumentów szczególną uwagę zwracano na zmiany przydziałów służbowych i przechodzenie z pionu MO do SB i odwrotnie, zwłaszcza w przełomowym okresie 1989-1990, gdy kierownictwo MSW dążyło do redukcji etatów Służby Bezpieczeństwa.

Realizacja przepisów tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” w oparciu o dokumenty osobowe znajdujące się w tajnym, wyodrębnionym zbiorze (zbiorze

zastrzeżonym) o którym mowa w art. 39 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. „o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu” (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, z późn. zm.):

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej poinformował w Senacie RP, podczas składania rocznej informacji o działalności IPN, że realizacja przepisów ustawy „dezubekizacyjnej” jest niepełna bowiem pracownicy Instytutu nie mogą korzystać z dokumentów osobowych zgromadzonych w zbiorze wyodrębnionym przekazanym przez służby specjalne.

Wcześniej, w toku prac legislacyjnych nad wspomnianą ustawą przedstawiciele IPN kilkakrotnie zwracali uwagę na problem związany z dostępem do zbioru wyodrębnionego, w ramach realizacji przepisów emerytalnych, jednak ich uwagi nie zostały uwzględnione.

Pismem z dnia 2 listopada 2009 r. dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej zwrócił się z prośbą do dyrektora Biura Ewidencji i Archiwum Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o podjęcie działań mających na celu wyłączenie ze zbioru wyodrębnionego informacji dotyczących funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, niezbędnych do wykonania przez IPN zapisów tzw. ustawy „dezubekizacyjnej”. Następnie pismem z dnia 24 listopada br. Prezes IPN ponowił powyższą prośbę kierując ją do Szefa ABW.

Pismami z dnia 17 listopada br. oraz 26 listopada br. kierownictwo ABW ustosunkowało się pozytywnie do powyższej prośby. W związku z tym w dniu 27 listopada Prezes IPN przesłał na ręce Szefa ABW projekt procedur regulujących proces analizy teczek akt osobowych funkcjonariuszy znajdujących się w zbiorze wyodrębnionym przez pracowników IPN, następnie znoszenia zastrzeżenia wyłącznie z tych dokumentów które będą niezbędne do ustalenia okresów służby w organach bezpieczeństwa państwa i wystawiania jawnych „Informacji o przebiegu służby” na potrzeby organów emerytalnych.

Pismem z dnia 7 grudnia br. Zastępca Szefa ABW stwierdził, że można przystąpić do przeglądu dokumentów osobowych w oparciu o dotychczas obowiązujące procedury. W dniu 8 grudnia odbyło się w tej sprawie spotkanie przedstawicieli IPN i ABW, na którym postanowiono o niezwłocznym przystąpieniu do pracy. Realizacja przepisów emerytalnych w zbiorze zastrzeżonym jest prowadzona w taki sposób by nie doszło do ujawnienia informacji stanowiących tajemnicę państwową.

W związku z korespondencją zainicjowaną na początku listopada br. przez Instytut Pamięci Narodowej rozpoczęto konsultacje w sprawie realizacji przepisów ustawy „dezubekizacyjnej” w oparciu o dokumenty osobowe znajdujące się w zbiorze wyodrębnionym przekazanym przez Szefa Agencji Wywiadu.